

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknek egy évre 8 kor.) Egyes száma ára 24 fillér.

Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal. A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

A rehabilitált Wilson.

Wilson ir-skót származású ember. Amikor azt a Pál-fordulást meg akarjuk érteni, amellyel békejegyzékei révén meglepte a világot, az U. S. első polgáráról ezt a nacionálét előre kell bocsátanunk. Ir-skót áll egy kifejezetten angol jellegű és angolbarát állam élén, amely állam ezeken az érzelmi imponderabilitásokon kívül súlyos és reális üzleti érdekekkel is le van kötve az angol és az angolokért harcoló világ irányában. Ezt a kettős — anyagi és erkölcsi — érdekeltiséget, amely az Egyesült Államok népét s különösen az egész államnak előttünk oly bizarr és érthetetlen jelleget kölcsönöz nagytőkét a velünk ellenséges világ irányában hangolta, külpolitikájának megválasztásában a leghatalmasabb monarchának is kiindulópontul kellett volna vennie, egy köztársasági elnök pedig, aki egyben választás előtt is áll, egyszerűen kényszerítve volt a közvélemény végrehajtó közegéül odaadni magát.

Wilsonról, első megválasztása alkalmával, amikor az Egyesült Államok határaitul politikailag közömbös egyéniség volt, azt az információt kapta a világ, hogy magas idealizmussal eltelt lelkületű férfi. Belpolitikájával nem is cáfolta rá arra a con-

duita, amelyet az egyetem katedrájáról lelépő tanárnak tanártársai adtak s amelyet a sajtó világgá röpitett róla. A nagy trösztvezérek üstökébe még a Fehér Ház egyetlen lakója sem markolt bele olyan erőlesen, mint a professzor elnök s ha azt az ezerfejtű szörnyet, amelyhez fogható társadalmi és gazdasági hatalmat mi szerényebb arányokhoz szokott európaiak el sem tudunk képzelni, a regulázó elnöknek nem is sikerült béklyókba szorítania, ebből nem a jóakarát, hanem csak az erők hiányára lehet következtetni.

Mi, akik a központi hatalmak ügyét vérünkkel és vagyonunkkal, lelkünk minden reménykedésével és aggodalmával szolgáltuk és szolgáljuk és kiserjük esélyről-esélyre, rettentően rossz néven vettük tőle azt az állásfoglalását, amelyet a municiószállítás ügyében tanusított. Lélektanilag ez teljesen érthető is. Egy ötszörös túlerővel szemben álló és teljesen körülzárt világ voltunk és vagyunk s már maga ez az arány lovagiatlannak, alacsonyrendűnek tűnt fel azt a tényt, hogy ellenségeink a semlegesek iparát is mozgósítják ellenünk. De ennek az érzésünknek kialakulásában mégis legnagyobb szerepe van annak a körülménynek, hogy földrajzi helyzetünk miatt nem merithetünk abból a forrásból, amelyet az amerikai kor-

mány — elvileg — mint szabad piacot állított oda.

Képzeliük el, hogy egyszer Németország érdeme szerint megtáncoltatná a sárga japáni ördögöt. Ez esetben — feltéve, hogy Amerika a háborús „szabad” piac elvét ép úgy értelmezi, mint ma — Japán a nyugati, Németország a keleti amerikai partokon frissíthetné fel hadi szükségleteit. A szabad semleges piacról aligha másképp nem gondolkodnánk ilyen szituáció mellett, mint ma. Ugy a mai tényleges, mint ennek a fiktív esetnek megvannak a prototipusai. Németország szabad piacnak érezte magát pl. a bur háborúban, mikor csak az egyik fél szállíthatott tőle. A háborús kereskedelem kétkulacsosságát pedig mindenütt mint a semlegesség praktikus következményét fogták fel.

Ez nem akar bírálat lenni, csak adalék egy tényállás kiderítéséhez. Különben is, ami rosszaság mai felfogásunk mellett, ezek felemlítésével szükségképpen együtt jár, az nem irányulhat egyes nemzet ellen, hanem az egész nemzetközi gyakorlatot kell helyteleníteni, amely a semleges kereskedelmet illetően ilyen helytelen irányba tereledött. Nemzetközijogilag a helyzet ugyanis ez volt: a nemzetközi írott jogszabály ellene mond a hadiszerszállításnak, de mivel ezt a tilalmat a mostani háborút megelőzőleg

A vendég.

Irt: Kocsis László.

Kora tavasz óta picit gyengélkedtem. Sápadt, szintelen, bánatos volt az arcom. Szemeimet fátyolossá tette a bűnbánat langyos-meleg könnytengere. Aki látott, azt mondta, beteg vagyok. A zárdába járó öreg orvos is.

Az esteli órák alatt tehát megengedték, sőt szigorú medicinaképen megparancsolták, hogy a zárdakertben sétáljak. Levegő kell tudomnak, tavaszi levegő, a májusi napfényben fölmelegedett, virágos fák lehelletétől illatos esti levegő.

Eleinte vonakodtam, húzódtam. Okát is elárulhatom. Amióta magamra öltöttem halvány, buzavirág színű ruhámat, nem szerettem a csillagos, kábitó illattól, tavaszi láztól terhes estéket. Félttem az éjszakáktól. Mindig a régi... régi kísértő májusi esték jutottak eszembe. Emlékek enyhe fényű gyertyái gyulladtak ki lelkem tömjénfüstös utain. Ilyenkor visszazaladtam a kisvárosi rendezetlen parkokba, a lompos, nagyárnyéku hársfák alá, hol órák hosszat elméláztam egy névvel bekarcolózott barna padon. Tétlenül elnégeztem a fehér sávként kanyargó szűk kavicsos utakat, amelyek sejtelenesen vesztek el a haragos zöld fenyvesek között. Nem szerettem azokat a régi estéket, mert emlékek fájdalmas felidézésekor az én kedves, különö, elhibázott életem rajzolódott elém. Ilyenkor féltéken bámultam a holdra, mint vörös arcu tolvajra, aki éjszakánként könyörtelenül ellopkodja tizenhét évem megmaradt szépséges kincseit. Összereszttem, felugrottam, izgatottan siettem. A homokos kavics-törmelék sirt cipőm alatt, gyengének, betegesnek látszó törpe árnyékom ide-oda hajlongott, mint egy bókáló viaszbab. Hátra se mertem tekinteni, az égre se mertem nézni, csak mentem, vonszoltam magam, összerőttem, reménytelenül, gyáván s úgy hallottam, valahonnan messziről, tán magas fak tetejéről, tán nyírott bokrok alól vagy az álmos, kerek vaníliaágyak felől rejtelenesen zümögő zené verődött fülembé. Vigasztalan mély gordonka-hangok, telítve titkos fájdalommal, nagy bánattal, egy veszendő koldussors meddő panaszával.

Most már tudom s boldog vagyok, hogy tudom: ez az én koravén, lemondó lelkem egyhangú zenéje volt.

Azóta minden megváltozott. A mélabus zene elcsendesedett. Régi lelkem foszlányokra tépett hurjait újra kifeszítettem. Most vidám, fürge, naiv futamokat verek ki a rendezett, égis erő hurokon. Most édes ez a zene. Boldog, erőteljes, harmonikus. Lelkem az élet arany tavában fürdik. Hülámos és mély ez a tó, nem mint a régi csatakos őszi tócsa a hajdani nyárfás országutak mentén. Azóta minden megváltozott. A sárga zárdá, a kis bordóvörösré festett kápolna, a himzett terület ottárfülke, a remény, a felhőkkel játszó esteli Angelus kicserélték bennem a régi, fáradt életet.

Eifelejttem hajdani éveim őszi, komor gyá-

szár. Buzavirág színű ruhámmal belem költözött valamelyik galambosz szerzetes elődöm hite, áldott jósága, rajongó szeretete, mellyel egész életét ide tudta láncolni e hűvös, boltíves cella hervatag, ódon butoraihoz.

Boldog, nyugodt és megelégedett voltam.

Betegségem se látszott s a fárasztó suja édes teher volt picikéit roskadt vállamon.

A magános barangolások is kedvesek voltak. Éreztem, a friss levegő erősíti, lázamat csillapítja, ereimben kicseréli az aludt vért. A jázminillattal játszadozó szellő edzi tudómet, kipirszítja pergamenszínű arcomat s gyűrött szememet csillogóvá teszi. Aztán az egyedüli bandukolás a gyeses utakon, a buskomor ciprusok, a csendes meditálások a dőmfalak tövében... mind, mind enyhítik fáradtságomat.

Két hét múlva már alig vártam az esteli sétákat. Színes öröm ejtett rabul, mikor künn bolyongtam a kerti utakon. A kisvárosi beteg parknak szintelen álmái nem állottak elém egy-egy kanyarodónál. Eifeledtem őket. Valami csodálatos ezüstös fény takarta be a régi hánatba borult utakat s minden kedvesen világított előttem a csendben merült estéken.

Május végén azonban furcsa dolog történt. A kert alsó részében sétálgattam, közel a hajnal-kával befutott nyírfalugashoz. Emlékszem, a lilaságban megfürdött alkony sűrű vonalú, keskeny szalagjai még ott tarkállottak a nyugati ég peremén. A hatalmas, boltozatos ciprusok között szelíd szellő-

is mindazon semlegesek, amelyek eladó hadiszerszám felett rendelkeztek, mindig és következetesen figyelmen kívül hagyták, ez az egyöntetű és következetes gyakorlat megszüntette az írásos jogszabályt: az írott joggal homlokegyenest ellenkező szokásjog keletkezett. Legalább is vitatható ez. A nemzetközi jogban van szokásjog; sőt legújabb fejleményeitől eltekintve ez a jog nagyobb-részt szokásjog. Ezeket szem előtt tartva érthetjük meg Wilsont, akit háborus uszító-nak és titkos ellenségnek tartottunk s egy-szerre mint békeszerző áll előttünk.

Ne higgyük, hogy amit Wilson béke-próbálgatásai révén tett, azt a trösztök jó-voltából és intenciói szerint cselekedte. Nem egyéb közgazdasági mítoszról az, hogy az aranyat faló moloch, a municiószállító ipar jóllakott és megundorodva, étvágyát vesz-tette. Az igazság ott lesz, hogy az elnök és azok a jobberzésű emberek, akik eddig is a tröszt-mindenhatóság ellen küzdöttek, most, amikor még három hosszú év van előttük az új választásig, politikai egzisten-ciájuk közeli veszélyeztetése nélkül, össze-fogtak a trösztök és a háboru ellen. Ezért kellett Wilsonnak az új választásig várnia. Hogy tartott a trösztöktől és a befolyásos business közvéleménytől, mutatja még az is, hogy a választási harcban nemcsak semmit-mondó, hanem sőt bizonyos békeprogramot sem adott. Legfeljebb kiírszámú beavatottak tudták, mi készül a választás utánra. Minden-esetre tény, hogy a választási harc nem a békeakció jegyében folyt le. Természetes, hogy Wilson a suba alá rejtette azt, amiről legalább is kétséges volt, hogy nem hatal-masabb ellenségeket szerez-e vele a magas üzleti világban, mint amilyen hathatós szim-patiákat a nép körében.

Hálátlan dolog volna az ujonnan meg-választott elnök békeakciójáról messzebb-menő véleményt kockáztatni. Ha erkölcsi szabadsága és bátorsága az első kudarcok okozta férfias sértődöttség krescsendőjében odáig emelkedik, hogy a municiószállító trösztök üzletét mint barbárságot és az embe-

riességgel ellenkező megbélyegző cseleke-detet állami tilalommal lehetetlenné teszi, akkor minden idők legnagyobb békeszerzője lesz s egyben nemcsak az U. S., hanem a világ első és legnagyobb polgára.

— hf. —

HIVATALOS RÉSZ.

Esperesi kinevezés. Kéri Gyula szentbék-kálai plébános a monostorapáti kerület eddigi helyettes esperese a kerület rendes esperesévé nevezetett ki.

Plébánia betöltése. A zalapetendi plébánia-javadalmat a kegyur szabályszerű bemutató levele alapján ifj. Kiss István; veszpremi hitoktató nyerte el.

Administrátori kinevezés. Horváth Lajos felsőrsi prépost és plébános a helybenlakás köte-lezettsége alól egy időre felmentést nyervén, a felsőrsi plébánia adminisztrátorává *Pudányi Sándor* ottani káplán nevezetett ki.

A középiskolai hittanárokat képesítő egy-házmegei bizottság pontjává dr. *Guthell Jenő* theol. tanár, papnev. aligazgató kinevezetett.

Hitoktatói kinevezés. Szabó Sándor tapolcai káplán, okl. középiskolai hittanár a veszpremi all-felsőkereskedelmi és polgári iskola, továbbá az Irg. Nőverek intézetének hitoktatójává kinevezetett.

Dispozíció. Kovács József kaposvári káplán veszpremi karkapitáná kinevezetett, azonkívül kápláni minőségben ahelyeztetett:

Miklós József Kehelyről *Tapolcára*,
Keller Lajos Szőlősgörökről *Kéthelyre*,
Biczi Gyula Berzencéről *Kaposvárra*,
Kozma György Mernyeről *Berzencére*,
Horváth Béla Zakányból *Mernyére*,
Barasits Sándor Iharosból *Zakányba*,
Vörös József Tapsonyból *Iharosba*,
Köves János Zalapetendről *Tapsonyba*.

Pályázat. A zalazántói plébániához ka-pesolt *Vindornyalak* fiókegyház r. kath. iskolászeke kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: lakás két szoba, konyha, kamara, pince és mellek-helyiségek, 3375 □-ól kert, gyümölcsös és kaszáló értéke 100 kor., ebből 300 □-ól faiskola, 700 □-ól pedig a községgel egyezség tárgyát képezi. Tan-díjvaltság 100 kor., faváltság 40 kor., lélekpenz 50 kor., stóla 6 kor., államségély 400 kor. Tarányi alapból 85 kor. 72 f. Hertelendy Gáspár-alapból 10 kor. 92 f. Rét 2014 □-ól, berértéke 140 kor., legelő, értéke 12 kor., gabona minden pár után 3/4 p. mérő rozs, átlag 50 pár után 35 mérő, ér-téke 350 kor., 4 akó must, értéke 60 kor., két öl fa természetben, meghordva 100 kor. Összesen

1454 K 64 fillér. Kötelességei a díjlevélben. Pá-lyázati határidő január 18. Férfitanítók pályázhat-nak. Személyes megjelenés kéri. Kérvények a plébánia-hivatal címére küldendők.

Pályázat. A *somogyberzenczei* r. kath. fu-iskolánál a hadbavonult (hadifogoly) tanító vissza-tértéig 800 korona állam, 600 korona háborús segély, egy szobából álló lakás fűtés és tisztogatás mellett, a helyettes tanítói állás azonnal betöltendő. Tanítónők is pályázhatnak. Pályázati határidő jan. 21. Kérvények a r. kath. iskolaszékhez küldendők.

Pályázat meghosszabbítás. A *Veszpremi Hírlap* 1916. december 10-iki számban megjelent *dönti* (Zalam.) kántortanítói állásra a pályázat meg-újított. Okl. tanítónők is pályázhatnak. Választás január 21. Kérvények január 20-ig *Sellyei Imre* pleb. isk. sz. elnöknek *Pakod* (Zalam.) küldendők.

Pályázat. *Kisbárapáti* plébániához tartozó *Fiad* fiókközség iskolászeke a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: a községtől 545 kor., a többi állam-segély. Lakása: 2 padlós szoba, élskamra és istálló. A ház két 1200 □-ól szántóföld, 1 kat. hold és 60 □-ól, 6 méter fa az udvarba szállítva. Pályázhatnak nőtanítók is. Pályázati határidő január 25. Kötelessége leendő megválasztottnak a gyer-mekeket magyar nyelven oktatni, vasár- ünnepeken és nagyobb pünkösznapokon délután litániát tartani, Szentharomság- és Mária nevenapján a hiveket körmenetileg Andocsra vezetni. A pályázatok a kisbárapáti plébánia-hivatal címére küldendők. Somogy varmegye. Posta és vasúti állomás helyben. A személyesen jelentkezők előnyben részesülnek.

Törvényjavaslat a hősök emlékezéséről.

A m. kir. belügyminiszter a következő törvény-javaslatot terjesztette az országgyűlés elé:

1. §. Mindazok, akik a most dúló háboru-ban a hadrakelt sereg kötelékében híven teljesi-tettek kötelességeiket, a nemzet osztatlan, hálás el-ismerésére voltak érdemesek; őrizze meg a késő utókor hálás kegyelettel azok áldott emlékeztét, akik életükkél adoztak a veszedelemben forgó haza védelmében. 2. §. Minden község (város) anyagi erejének megfelelő, méltó emléken örökíti meg mindazoknak nevét, akik lakói közül a most dúló világháboruban a hazaért életükkél áldoztak. A resz-letes szabályokat a belügyminiszter rendelettel álla-pítja meg. 3. §. Ezt a törvényt a belügyminiszter hajtja végre.

Ez a szöveg, jögerőre emelkedetten, majd azoknak a törvényeknek sorába tartozandó, ame-lyeket maga az élő nemzet alkotott. Beleírja a szívét, a lelkét s a hálás utódoknak örökségül hagyja a szent kötelességet, hogy a hősökről időt-len-időkön keresztül méltóképen emlékezzenek.

ringás himbalozott. A csipkeszegélyes dómorony kiugróján bronzszinnyaku, piroslábu galambok aludtak. A zárda félhomályos folyosóiról néha felém verődött egy galambősz páter lassu, tipegős járása.

Különben csend volt.

Egyszer csak siető, futó lépéseket hallok az uton. A váratlan és szokatlán nesze fölrezzentem és figyelni kezdtem. De nem sokáig kellett a homályban fűrkésznem. A lugas mögött az árnyék-ban egy alak állt előttem. Csak a körvonalak domborodtak ki. Arcvonása, szeme csillogása, ruhája színe, alakja sötétben maradt előttem.

Néhány pillanatig farkasszemet néztünk, mint két egymásra bukkant ellenfél. Az idegen szóla-t meg először. Köszönt.

— Bon soir.

A francia szavakra elámultam. Az idegen felé léptem. Még jobban meglepődtem. Egy ismeretlen francia beszélt hozzám.

— Fiam, ne félj! Messziről jövő jóbarát vagyok.

Elesen a szemébe bámultam a rizsoporos haju öregnek, ki a Lajos-korabeli legendás időket juttatta eszembe.

Mit akarhat tőlem, gondoltam magamban. De nem szóltam, csak néztem rezgő fényű, mélyen bent ülő szeméit.

— Nem ismersz, fiam? — vetette föl hirtelen tekintetét.

— Nem ismerem.

Az öreg újra lekonyította fejét. Mintha szíven ütötték volna. Kitértem borongós hanghordozásá-ból, reszkető fejének lehanyatló mozdulatából. De a furcsa, kissé bántó és nyugtalan lelkiállapotban nem tudtam feleje békés, jóleső szavakat küldeni. Néma voltam és hideg. Pedig... pedig valami már motoszkált agyamban. Sejtelmesen kezdett előttem kibontakozni fiatalságom fátyolos emlé-k-záporából egy kép, egy arckép, régi, mattszíni-fametszet, mit fakult írások, poros illusztrált újságok között találtam még gyermekkoromban. Apám sokat mesélt arról az arcképről, mikor megmutattam neki. Dédapám volt.

Már kezdtem tisztán látni. Igen, dédapám idegenbe szakadt, elszegényedett családunk büszke-sége az öreg ur, aki valamikor a versaillesi tündér-park királyi kertésze volt.

A vendég súlytalanul kiejtett kérdése tértített magamhoz.

— Most sem ismersz, fiam?

— Ismerem — szóltam csendesén. Dédapám.

— Hogyan ismertél rá?

— Apám meséiből.

Dédapám derűtlen s elégedetten csóválta hullámos hajjal borított fejét.

— Tehát nem felejtettetek el? Tehát még éltek közietek?

Hallgattunk. Hűvös szellő suhant keresztül a bokrokon. A zárda boltíves folyosóján kialudt az utolsó estei mécs is. A nagy kapukat is be-csukták.

— Fiam, te künnmaradsz az éjszakában? Miért? Nem félsz és nem zúgolódsz a meddő esteiken magános sorsod ellen? Te nem kívánczol máshova, messze-messze, ki innét e fojtó levegőjű, szabad lelkednek szűk keriből? Nem vágyol oda, hol fény, pompa, arany és gyémánt az emberek életének kerete, hol most villanyfényben égnek a karcsú fák, a nyirott, törpe bokrok, hatalmas izzó, ivlámpák ezüstözik be a gypet s mámoros illatok lengenek át az élet tavaszi teraszán?

Összerezentem. Egy gondolat villant fel agyamban. Borzasztó, fájdalmasan zengő gondolat. Ugy álltam dédapám előtt, mint vergődő rab-madár, akit csalogatnak szabadió, puha kezek.

Az öreg tovább beszélt.

— Fiam, te nem lehetsz boldog a szűk kalif-kában. Te úgy élsz itt, mint bilincsbe vert rab nyirkos cellájában. Neked nem való ez a hűvös, beteg magány. Gyere velem. Én elviszlek messze, messze... Fiam, pazar királyi keret adok neked e kicsi, homályos zárt világ helyett. Fiam, jusson eszedbe, még áll Versailles. Gyere velem, lépj örökömbé. Vár téged a fényes élet, az arany batár. Ott te herceg leszel, olyan, amilyen én voltam a nagy király boldog idejében. Fiam, jöjj velem. Tied lesz Versailles, a csodaszép park, te gyönyörköd-sz a hercegisasszonyok mosolyában, te a lábadra húzzák a csattos, arany csokorral átkötött selem-cipelőket, a márványszökőkutak a te kedvedért festenek az égre csodás szivárványhidakat. Fiam, még áll Versailles s úgy vár rád, mint anya

A közigazgatási bizottság ülése.

Veszprémvármegye törvényhatóságának közigazgatási bizottsága e héten tartotta havi rendes üléseit, melyen az előadók megtették a rendes jelentéseiket a múlt hónapról.

Közegészségügy.

A közegészségi viszonyok általában kedvezőbbek voltak, mint a múlt hónapban, de a fertőző betegségek száma december hónapban sem csökkent, sőt újabb fertőző betegség esetei léptek fel, nevezetesen a hólyagos himlő. Minden influenza megfertőztet a betegség elnyomására. Járvány-szerűen fertőző betegség nem uralkodott, csak szőrványos esetek. Így difteritisz 21, kanyaró 59, hasi agymáz 19, vörheny 17, hörkhurut 7, gyermekágyi láz 2 esetben. Alispáni rendelet jelent meg, hogy az első hideg idő beálltával a községek szerezzen be a szükséges jégmennyiséget. Az orvosok tapasztalata és az anyakönyvek kimutatása szerint a csecsemő halálozás, napról-napra fokozódik. A hatóság, közegészségi és körorvosok december hónapban is teljesítették egészségügyi vizsgálatokat s különösen gondot fordítottak a piaci árucikk vizsgálatára és a közisztatási állapotokra.

Mezőgazdaság.

Az egész december hónapban szokatlan enyhe időjárás volt, a mezőgazdasági munkák végzését a sok csapadék akadályozta. Mind azáltal az őszi munkákat sikerült befejezni. Az őszi vetések általában jól állanak. Legtöbb gondot okoz most a gazdáknak az állatállomány kitéleltetése és jó karban tartása. Itt segíteni fog a Korkaközpontnak az az ígérete — ha valóra válik — hogy január hónapban az eddigieknél nagyobb mennyiségben tud a gazdáknak erőtármányt rendelkezésre bocsátani. Az őszi apárlat-szemlék december hónapban a zirci járásban is befejezést nyertek, így már csak a pápai járás van hátra, ahol pótlólag az év első felében fogják megtartani.

Állategészségügy.

A hasznos háziállatok egészségi állapota december hónapban annyiban mondható kedvezőnek, amennyiben a ragadós száj- és körmőfájást 3 községben (Hánta, Mezőkomárom, Siómaros) és egy r. t. városban (Pápa) megállapítást nyert. Viszont annyiban kedvező, amennyiben több község ezen betegség miatt a zárlat alól felszabadult. Sérítésvész Szűcs községben állapították meg. Pápan veszettség esetét is megállapították, a veszett eb azonban embert nem mart meg.

Közutak.

A múlt év folyamán a törvényhatósági utak fentartása és építése körül az a változás történt, hogy a pápa—jánosházi törvényhatósági közút Pápa—Kéttornyulak közötti mélyen fekvő és jár-

messze ment, eltévedt gyerekére. Jöjj velem, jöjj! Minek maradnál itt, hol csak rab vagy, bús és beteg rab, durva fenyoápadhoz láncolt gályarab...

Elkábultam a zavartól. Nem tudtam szólni. Lenyűgözött ez a beszéd. Összetörtem, megdöbentem, új életemet elfeledve bédán hulltam a régi vágyak ölelő karjába. Lázongás, dac, keserű múlt, celtalan élet tompa melodijára viharzott végig lelkemen. Azt hittem, mindennek vége, elbuktam. Már indulni akartam, mikor fölhangzott az éjszakai kórus imája. Hallottam, mint csengett föl Péter Laurencius ajkán az esti zsoltószóma... Föleszméltem, megbénult szívemhez kaptam.

— Nem mehetek!... nem mehetek!... — kiáltottam erőszakosan. És lebuktam a harmatos fűre, reszkető, síró arcommal megcsókoltam a zárdakert homokos, hideg földjét s szívembe szívtam a tömjénfüstől átitatott rózsák illatát. Mennyei virágok illata csapta meg lelkemet... És zokogtam és imádkoztam és áldottam az Ur nevét, hogy erős, áthatatos lelket adott nekem, a hajdani koldus kis cselédnek.

Mikor fölemelkedtem, láttam, úgy osont dedapám a ciprusok között, mint legyőzött, féltlen, vesztett harcos. A sárga zárdá vörös tetője fölött előmő hoidfény széles Napoleon-kalapjára hullott s mintha-mintha szánalommal kísérte volna szegényes, bukdácsoló alakját.

hatatlan utalap nélküli része a legrosszabb helyeken bazaltkő és kavicscsal lett kiépítve és a pápa—cellőmölki törvényhatósági közutnak Pápa város határába eső része a hengerrrel a nár folyamán hengerelve. Az állami közutakra 1688 köbméter, az összes törvényhatósági közutakra 12437 köbméter kavics fedő anyagot irányoztak elő. Ebből az év végéig 808, a törvényhatósági közutakra 7808 köbméter anyagot szállítottak ki hazi kezelésben. A még szükséges anyag szállítása folyamatban van s a tavaszi begyazásig előreláthatólag befejezhető lesz. A katonai szolgálatra bevonult utasok helyettesítésére 14803 koronát fizettek ki. Kisebbségi művelődési intézetek és ut helyreállítások a zirci és pápai járásban voltak. A vármegyei múzeum építése anyag- és munkaerő hiányában csak lassan halad előre. Az állvány faből tervezett tetőszerkezet és a gőzfűtés berendezés egy részének kivételével azonban tavaszra elkészül és előreláthatólag ez év folyamán az épület rendeltetésének átadható lesz. Önálló üzemből tartott keskenyvágyú ipar- és gazdasági vasutak Mezőlak, Borsosgyőr, Kéttornyulak, Giczathalom, Ugód és Vasvár községek határában mintegy 32 kilométer hosszúságban épültek.

Az év folyamán a személyzetben az a változás történt, hogy Formanek Kamiló veszpremi urbiztost sebesülése folytán a katonai szolgálat alól felmentettek.

Adózás.

Hadművelési díj. Előírás az 1916. évre 42808 korona. Ebből a múlt év végéig befizettek 11951 kor. 20 fillert, törölték 4552 koronát. Összehasonlítva a múlt 1915. év hasonló szakában történő befizetéssel, az 1916. évi 156702 kor.-val kedvezőlenebb.

Állami egyenes adó befolyt 1916. évi december 31-ig 2890,084 korona 46 fillert. Összehasonlítva a múlt év hasonló szakában mutatkozó hátralellyel, a folyó évi állapot 10662 kor. 84 fillérrel kedvezőbb.

Fogház.

A központban vizsgálati fogoly volt 26, közülük 18 férfi, 19 nő; elítélt 11 férfi, 7 nő. Jogérvényesen elítélt 18. A foglyok december hónapban 718 napszámot dolgoztak.

Tüzérezredünk hadiemléke.

A laktanyai állomás ismerős környékében új, magas építmény emelkedik. Meglepődve hallottam, hogy szobrászműterem. A telek ismerős. Kedves tulajdonosa sem új ember. Azt is tudtam, hogy pompás kiviteli, művészi dolgok kerültek ki keze alól: kőbe vésett gyász, érzés, emlékezés. Erre való helye azonban bőven volt eddig is. Mihez kellett ez az új, modern műterem? Amit megtudtam, közlésem.

A múlt év nyarán a honvédelmi miniszter buzdító felhívásban lelkesítette a helyőrségeket, hogy az elesett hősök tiszteletére — lehetőleg külön-külön — emlékművet állítsanak. A veszpremi 7-es honvédtüzérek tisztikara örömmel fogadta a szép gondolatot s tiszti gyűlésen elhatározta, hogy a külön emlékművet elkészítteti s vagy a barakkok mögötti fenyves-ligetben, vagy az építendő tüzérségi laktanya parkjában fölállíttatja.

Alkalmos művészember is kéznél volt. Az ezred kötelékébe tartozik *Gajdacs* szobrász. Brüsszelben tanult. A mi felejtetlen ifjú művésznünknek, *Csikász* Imrénnek, aki már hervadt remények koporsójában pihen, művésztársa, jó barátja volt. Modellt készített s a tiszti zsűri azt szépek, művészeknek, kivitelre alkalmasnak minősítette. A minta elipszis alapon ülő, busongó női alak, kétszeres életnagyságban, törött karddal a kezében. A talapzaton két relief diszkeszkedik: egyik tűzállásba vágató ágyúutóg, a másik löveg az elsülés pillanatában.

É szobormű mintázásához, tekintve annak méreteit, alkalmas helyiség nem volt. A kocsolyaház terme sem volt megfelelő, mert lyukas a tetőzete s csak nagymennyiségű szénrel lett volna fűthető. Ekkor *Velty* István jött a szép szándék

kivitelinek segítségére. Segített már a tervezésben, vázlatkészítésben is, most meg háztelken helyet s anyagot adott az említett műterem építéséhez. A kézi erőt a tűzérezred adta.

Ennyi az értesülésem.

Sajnos, még nem látogathattam el a műterembe. Hogy a mintázás megkezdődött-e, előrehaladt-e, hogy a kiviteli még ma is kezdetleges törekvése lendíti-e, nem tudom. Csak azt tudom és érzem, — s talán e sorok olvasása másokat is hozzá fog csatlakoztatni, — hogy a házi tűzérezred szándéka a nagy időhöz s magához az ezredhez is méltó. A honvédtüzérségben a magyar nemzet egyik álna — hiszen oly sok van — vált valóra. A honvédtüzérség szervezése egységesse, teljesebbé tette a magyar honvédséget s a nemzeti aspirációkat közelebb juttatta a magyar nemzeti hadsereg szép valóságához. A honvédség így, ágyusan szervezve, méltó örököse, utoda az első honvédségnek, mert így valik összevonó, kristályosító középpontjává az államiségben, kultúrában, nyelvben egységes nemzeti életnek. A büszke örömtől, mikor daháson elvonulnak előtűnk, nemcsak a katonák, nemcsak a harcöntés erénylőn zúgó vihára, az agyutömeg, hanem főként az egységesítő hatásnak hatalmas ereje gyullasztja ki arcunkon s az a tudat, hogy a vezetők bölcsesége s a király akarata ezzel a teljessé vált honvédségi szervezettel fenyves bizalmat csillogtatott a trónra, hazaért verző nemzet iránt.

Ez az erzes, ez a tudat azt sugja, hogy helyes gondolat, ha a honvédtüzérség veszpremi ezrede megakarja örökíteni elesett hőseinek dicső-eseges emlékeztétét s az első haboru vékeresztisége után művészi emlékekkel kíván nemzetiszínű pecsétet tenni a 7-es honvéd ágyúezred születési levelére. Az elhelyezést s a tervezést illetőleg azonban volna egy javító indítványom.

A fenyves oldal a tüzérbarakk mögött a várostól távol esik. Sőt az utvonaitól is. A környezet oly széles perspektíva öleli, hogy a szobor merete elveszne abban. Inkább egy különálló sír-emléknek, mint katonai emlékműnek tetszenék. De meg a tüzérezredet sem köti semmi sem ehhez a helyhez. A barakképületek lebuszterű formátlanúsága bizonyára nem. Valószínű, hogy az ott elhelyezett hadiorák kellemes emléke sem. A tüzérlaktanya építése pedig a jövő kérdése. Hová kellene tehát a tüzérségi emlékművet elhelyezni?

Ismeretes, hogy katonai parancsnokságunk Veszprém várossal egyetértve nagyobb szabású emlékmű felállítását tervezi a vásártéren. Ez az emlékmű, tervezés szerint mindkét házierezed elesett hőseinek dicsőségét kívánja hirdetni. Hogy ez az egységesen indult s a modell bemutatásig megérelt szándék a tűzérezred teljes különválásával kiviteli akadályba ne ütközzék, tiszteltteljesen kérdem, nem lehetne-e vajjon a fentebb leírt szoboralakot e nagyobb arányú emlékmű főhomlokzata előtt, avagy — hiszen egyik számunkban mikritikusunk az emlékmű belsejét fázósan üresnek mondotta s már is egy szoborcsoporthoz oda elhelyezését ajánlotta — ennek az emlékműnek monumentális arányú belső részében elhelyezni?

Ha kívülről helyeznék el, talán a két méteres arányt sem kellene megváltoztatni s akkor megmaradhatna teljes tüzérségi jellege is. Ezt az említett reliefek közül talán a talapzaton elhelyezett törött ágyúrészlettel is meg lehetne toldani. Ha a női szoboralak a nagy emlékmű belsejébe kerülne, akkor talán — ehhez különben a művészek jobban szólhatnak — az arányon kisebbíteni kell, ami szintén csak művészi kiviteli kérdés. Ebben az esetben azonban a szobrot a teljesen különálló tüzérségi jellegtől némileg meg kellene fosztani. A szobron elég volna katonai jellegnek a törött kard. Az egyik oldaliról megmaradna tüzérségi harci csoportozat számára — nagyon jó a tűzállásba vágató ütég —, a másik oldaliról azonban

a gyalogos honvédek támadásának harci részletét jelképezhetné.

Ugy tudom, hogy a szoboralak művészi alkotója eredetileg sem architektúrás, hanem főképpen figurális hatásra számít s már a tervezést is ez a szempont irányozta. Ily megjelenítésben a kisebb távlatban, szűkebb térben — természetesen a művész szemmel mért arányban egy szép szobor nagyobb hatással érvényesülne, mint megfelelő háttér nélkül, a látóhatár óriási méretei közé elhelyezve.

A város mindenestre örvendhet a tűzrezred hazafias, szép gondolatának. Mert bárhol legyen is jól elhelyezve, a tűzrezred tisztikara gyönyörű emlékművel gazdagítja majd Veszprémet s ez emlékmű láttára nemcsak a hazáért meghaltak iránt nemesedők, állandóan magyar lelkünk részvéte, felmagasztosító tisztelete, hanem halálra indít az élő intézkedők áldozatkészsége, széplelkű kegyeletessége iránt is.

A háború pénzügyi terhei. A háború nemcsak erős érvágás a nemzetek testén, hanem gazdasági és pénzügyi teherhordó képességüknek is fokmérője. Ezért is érdekelt mindenkit az emberélet pusztulása mellett a háború pénzügyi mérlege is, mert hisz' ennek következményét érezni fogjuk a békekötés után hosszú ideig. Varga Jenő egyik folyóiratban hozzáfutóleges számításokat közöl a háború eddigi adóterheiről. Amennyire ez ma lehetséges, a következő kép tárul elénk: Magyarország és Ausztria napi kiadásait 50 millióra tehetjük. Ha a háború tartamát eddig 800 napra számítjuk, az összes kiadás 40 milliárd korona. Ennek évi 6% kamata törlesztés nélkül 2 4 milliárd. A rokkantak, özvegyek, árva ellátását szerény igények mellett is becsülhetjük 1-5 milliárdra. Ehhez hozzá kell adni ama összegeknek kamatait, melyeket az elpusztított országok lakossága fizet majd, ami körülbelül 400 millióra tehető. Az új adóterheként 4 milliárd korona, a nemzetközi jövedelem 21%-a. — Nemetszág adóterhet *Lederer* Emil számoltatta ki, szerinte ott hozzávetőlegesen ilyen a pénzügyi helyzet: a háború költségének fedezésére 6,5 milliárd márkának kell évenként befolytania. Ehhez az országos adókat is hozzászámítva, egy személyre évenként átlag 120 márka adó esik a városi és egyházi adók nélkül. Tekintettel a háború hosszú tartamára, 25%-on felül becsülhetjük a német nép adóterhet a háború után.

Any- és csecsemővédőnői tanfolyam.

Ezeréves történelmünk legnehezebb napjait éljük. Legjobbaink hullanak el a becsült mezején. Reményesünk csakis a jövő nemzedékben lehet. Ez a reményesünk is — fájdalom — hervadóban. A születések száma apad, a halandóság pedig nő. A háború előtti években 1000 lélekre 38 születéssel szemben 27 halálozás, ma 17 születéssel szemben 23 halálozás esik; amott 11 plusz, itt 6 mínusz, a különbség tehát 1000 lélekre 17.

Meg kell mentenünk, ami menthető. A nehéz megélhetési viszonyok, a családfenntartó távolléte, a közegészségügyi viszonyok rosszabbodása, az orvoshiány mindmegannyi tényező, amely karöltve a babonával és tudatlansággal, növeli a csecsemőhalandóságot.

Ennek elhárítására, vagy legalább is enyhítésére határozta el a belügyminiszter, hogy anya- és csecsemővédőnői tanfolyamokat rendez, amely tanfolyamokon arra alkalmas, kellő intelligenciával bíró nők kiképeztetnek s akiket aztán a Stefánia-Szövetség, amely az anya- és csecsemővédelmet tűzte zászlójára, fizetés mellett védőnőül alkalmaz.

Dunántúli az első tanfolyamot Szombathelyen tartják meg. Január 29-én kezdődik s hat hétig tart. Szervezésével és vezetésével a belügyminiszter dr. Cseresnyés Józsefet, a veszprémi állami gyermekmenhely igazgatóját bízta meg.

A pályázati feltételeket lapunk hirdetési rovatán közöljük. Érdeklődőknek dr. Cseresnyés József is szívesen utat mutat.

Leányaink és hadiözvegyeink nagy része a háború után maga lesz kénytelen egzisztenciáját biztosítani. Mindenki nem mehet okleveles pályákra. Művelt osztályok gyermekei számára itt van mindjárt egy szép munkakör. A képzett gyermekgondozók eddig ugyanis Német- vagy Angolországból

kerültek hozzánk. Nem foglalhatják-e el helyüket magyar hölgyek? Elismerjük, hogy maga a kezdeményezés kissé nehéz, mert a bér munka becsületes, pontos, tökéletes. Beszítése még új ideál Magyarországon. A háború azonban sok gyakorlati dologra megtanította már az embereket. Felre tehát minden ósdi felfogással, jelentkeznek minél több hölgy a szombathelyi tanfolyamra.

Panasz a rekvirálás ellen. Ha jól emlékezünk, a rekvirálás első bejelentése után a gazdák aggodalmaskodtak, hogy a tőlük elvett kukoricát iparszerű hízaladák kapják meg. Ekkor a földmívelésügyi miniszter azzal a kijelentéssel nyugtatta meg a gazdákat, hogy a tengeri katonai célokra szükséges s hogy abból üzletszerűleg hízaladó cégek egy szemel sem kapnak. Hogy e kijelentés ellenére is törtenhet visszaélés, bizonyítja az alábbi temesvári híradás, melyet az *Alkotmány* pénteki számában közöl:

A vármegye közigaftatási bizottsága *Joanovich* Sándor főispán elnöklété alatt tartott ülésén *Blaskovich* Ferenc bizottsági tag felemlítette, hogy a gazdaktól *elrekvirált tengeri elvonatok hízaladait serti, akik nem termelnek tengerit.* Felvilágosítást kért, hogyan lehetséges az, hogy a varjasi gazdaktól *elrekvirált tengerit az aradi Neumann-gyárba szállítják.* *Ferenczy* Sándor alispán kijelentette, hogy nézete szerint kívánatos volna egy rendkívüli közgyűlés tartása, amelyen kizárólag a rekquirálás ügyét beszélnék meg. *Joanovich* Sándor főispán *elhírdotta* *hogy a temesvári rekquirálást, amely nagyon sok panaszra adott okot.* A rendkívüli közgyűlést szükségesnek tartja és ezért azt január 18-ra egybehívta. Megkérte gróf *Ambrózy* Gyula koronáért, hogy a vármegye rekquirálási ügyéről a miniszterelnököt személyesen tájékoztassa.

H I R E K.

— **Újévi ajándékok.** A Szent Vince-Egyletnek *Ádám* Iván 1000, *Rosos* István 200, *Perényi* Antal 200. Egyletünk havonkénti segélyezője 20 koronát adományozott. A szegények jogos Átyja legyen jutalma a nemes szíveknél.

— **Kitüntetés.** A király Ő Felsege *Szenes* Viktor György tart. főhadnagyot harctéri szolgálatait a *Signum* Laudis-szal tüntette ki. *Szenes* Viktor városunk szülőfője s a polgári életben budapesti törvényszéki albiró. Kitüntetését örömmel olvassa minden veszprémi ismerőse.

— **Katonai kitüntetés.** Ő Felsege a király elrendelte, hogy a legfelsőbb dicső elismerés ujra tudtul adassék *Lazarek* József 31. h. gyalogezredbeli és *Szittó* László 7. h. tábori ágyusezredbeli népf. hadnagyoknak.

— **Köszönet.** A nagyságos és főtisztelendő székeskáptalan a helybeli irgalmas nővérek intézetbe járó szegény gyermekek részére 2500 K-t adományozott. Ebből 52 tanuló cipőt, 74 pedig ruhát kapott. A nagylelkű adományért a szegény gyermekek nevében halás köszönetet mond az intézet.

— **Koronázási alapítvány.** A Veszprémi Takarékpénztár igazgatóválasztmánya szép adománnyal örököltette meg a csak nem rég lefolyt koronázás örömeinek gyönyörű napját. Az új királytól boldog, szép napokat vár a nemzet. A nemzet azonban a háború alatt megfogyott s az erőt pótolni kell. Pótolni kell a gyermekvédelem magasított intézményeinek támogatásával. Ilyen intézet létesül Veszprembe is, közepiskolai tanulók részére. A Veszprémi Takarékpénztár ezt a szép jövőért munkáló kulturális célt tűzte ki, hogy megsegítse. Adománya 20 ezer korona a veszprémi közepiskolai árvahoz javára. Ez az adomány is nemes voltában lobogtatja a méltó elismerés érdemét.

— **Helyettes orvosok.** A katonai szolgálatot teljesítő veszpreimjari, valamint a veszpreimidei orvosok helyettesítését az illetők visszatéréséig dr. *Pillitz* Pál kórházi orvos látja el. A berhidai kör-orvos pedig a várpalotai körorvosi teendőket vállalta magára.

— **Hadikölcsön.** A Veszprémi Takarékpénztárnál az öbödik hadikölcsönre egymillió-hétszáz ezer koronát jegyeztek. E takarékpénztárnál az öt hadikölcsönre nyolcmillióegyszáz ezer koronát jegyeztek összesen.

A Veszpreimvármegyei Takarékpénztárnál az V. hadikölcsönre egyesek 874 150 koronát jegyeztek. Az intézet eddigi összes jegyzése 3 és fél millió.

— **Városi közlelmzés.** A polgármester a fővárosban járt s személyes utánjárással törekedett a városi közlelmzés javára némely dolgot megszerezni. Különösen arra törekedett, hogy a város a szerházaló részére élelmet kaphasson. Ha ez elmarad, a város kénytelen lesz a szép állomány-nak nagyobb részét ledolteni s a húst majd füstölten hozatja forgalomba. A városi marhahusvásár folytatása végett szükséges volna, hogy a várossal szerződött cégtulajdonost a katonaságtól továbbra is felmentsék. A polgármester ebben a dologban közbenjár. — Ugy értesülünk, hogy a város új kap köleskását is. Már meg is küldték az értesítést, hogy utnak indították. Petroleumot, cukrot Veszprém részére is a vármegyei kontingensbe számítják s közösen utallják. Semmi kétségünk sincs, hogy az alispán ur jóindulatu támogatással áll a város érdekei mellé. A liszthiányra az a vizsgálat, hogy már ennyi, meg annyi vagon liszt uton van. Csak már szárnya nőne annak a vonatnak, hogy mindent idejében meghozhassa.

— **Közgyűlés.** A Veszprémi Iparoskör jan. 14-én, d. u. 3 órákor tartja rendes s egyuttal tisztújító közgyűlést *Boor* Lajos elnöklésével a *Zuschmann*-féle vendéglő termében.

— **A világítás.** A villanygépeket hajtó nyers olaj szűkebben van. A város 4 waggon olaj helyett csak egyet kapott s így kénytelen a köz- és magánvilágítást korlátozni. A villanytelep esti 1/2 5 óráról 1/2 11 óráig szolgáltat áramot. Ha a viszonyok kissé javulnak, a hatóság rajta lesz, hogy a kora reggeli órákban is legyen áram. Ugy halljuk, hogy a katonaság, posta s egyéb olyan hivatal, ahol a világításnak ily korlátozása nagy hátránnyal jár, együttes lépést tesznek arra nézve, hogy a város több nyers olajhoz juthasson. Arról is beszél a hírharang, hogy a barakkoknál javító-műhelyt állítanak föl s ebben az esetben már katonai érdekek kívánnák a nappali áramot. Bár-csak így lenne.

— **Adófizetésünk a múlt évben.** Az 1916. év folyamán kincstarti adókban a városi adóhivatalhoz befolyt: 282 755 K 58 f., városi adókban: 210 516 K, megyei adókban: 36 875 K 86 f. Az adófizetők száma: 2696. Fő adóem a házadó. Ennél 1,036 359 K 48 f. bérjövdelem van 113 999 K 09 f. házberadóval megtróva.

— **Közgyűlés.** A veszprémi róm. kath. Rózsafüzér és Temetkezési Egyesület folyó hó 14-én vasárnap délután 2 órákor tartja meg szokásos évi közgyűlést a Szent László iskola helyiségeiben.

— **Veszpremieik hadisegélye.** Városunkban a mozgósítás óta 1304 család részesült hadisegélyben. Ezeknek a városi pénztár 1916. dec. 31-ig kifizetett 1,113 802 K 90 f-t. Ezidőszent a segélyt havonként fizetik, mert a változások helyesbítése, a számfeltes 9—10 napi munkát igényel. A két hetenként történt kifizetésnél ez havonként 18—20 napot vont el a városi adóhivattaltól. A város tehát kénytelen volt a havi fizetés mellett dönteni. Az egy havi segély összege 60 ezer K.

— **Halálozás.** *Végh* János ny. bazi kántortanító 75 éves korában Rakospalotán elhunyt. A boldogult negyvennégy esztendő töltött el a veszpremegyházmegyei r. kath. tanügy szolgálatában. Munkas, törekvő, példás tagja volt a régi tantó gárdának s az így szerzett tisztelet és szeretet el-kísérte őt nyugalmis éveibe, újabb otthonába is. A gyászoló családtagok között *Végh* Győző zirci ig. tanító, a Veszpremegyházmegyei r. k. tanító-egyesület elnöke is siratja a jó édesapát. Nyugodjék békében!

— **Takarékoskodjunk a vízzel.** Dr. *Komjathy* László polgármester falihirdetményben hívja fel a közönséget, hogy a vízzel takarékoskodjék. A szénbeszerzés nagy nehézséggel jár. Most is csak a rekquirálás jogon biztosított két waggon kályha-szén. Ez persze tetemesen drágább az eddig használt szénnél s így a víztermelés is jóval nagyobb költségbe kerül. A vízpazarlás mindenkor kárt okozott, most azonban ez a kár hatványozód-nak. Ha a komoly kérés szónak nem lesz sikere, akkor a városi hatóság a vízfogyasztást bizonyos napszakra vagy órákra korlátozza.

— **Cukor.** A városi hatóság hirdetményben közli, hogy a hatósági cukor árúását jan. 6-án megkezdik. Minden család annál a kereskedőnél kapja meg havonként egyszer a maga illetményét, akihez a cukorjegyét írta. A cukor kgja 1 K 26 fülér. A kereskedő a hirdetményt az üzletben fel-tűnő helyen köteles kifüggeszteni.

— **A városi petroleum.** A petroleumjegyet egyre osztják, a petroleum azonban elfogyott. Ezt is úgy szerzhették meg, hogy egy erdélyi kereskedő ideszállította, a polgármester pedig lefoglalta. Szinte csoda, hogy két hét alatt hogyan szétkapkodták. A petroleumhiány most már sok kellemetlenséget okoz. Az éjjeli világítást korlátozták s így éjjel 11 órától késői napkelteig a villanyra bízandekedett házakban is gyertyára, petróleumra szorulnak. A polgármester az alispán ur utján törekszik petroleumot szerezni. Úgy halljuk, hogy a vármegye részére a központ kiutalt egyhavi illetményt. Ebből talán Veszpremet is részesítik.

— **Sorozások.** A 19—24 évesek sorozó pót-szemléje január 8—20-ika között lesz, míg a 18 éveseket január 29- és február 10-ike között állítják mérték alá. Dr. Véghely Kálmán alispán a sorozás ügyében 15—17-ig lesz távol hivatalától.

— **Petroleum-kontingens.** Veszprém vármegye számára 640 mm. petroleumot utaltak ki egy hónapi időtartamra. Szetosztásáról ebben az ügyben már kiadott alispáni körrendelet intézkedik. Ha valami akadályozó körülmény közbe nem jő, február hónapra is ugyanennyi mennyiséget bocsát a kereskedelmi miniszter a vármegye rendelkezésére. Ezt a mennyiséget a Vacuum Oil Company budapesti részvénytársaság almaszfűzői finomító telepeiről szállítják. Amint a kiutalásból látható, csak abban az esetben remélhető a petroleum-szükséglet kielégítése, ha a takarékoság elvét a lehető legszorosabban követik.

— **Rekvirálás.** A rekvirálás határnapja közeledik. Az eredmény jobb, mint a hozzáértők kezdetben várták, bár azt a mennyiséget, melyet a közlelmelési hivatal kirótt, nem sikerül beszállítani. Ennek oka az átlagos gyenge termés és az előzőleg már a haditermék által eszközölt nagymértű bevásárlás, amely mennyiségek a kijelölt kontingensbe be nem számíthatók, bár azok egy részét még nem szállították el. Január 6-ig összesen 408 vagonra valót írtak össze.

— **Karácsonyest 200 menekült székely gyermeknek.** Az otthonából kiűzött 80 évesen 200 menekült gyermekével meleg otthon talált a kis Zala folyó mellett fekvő Zalaszentgróti nagy községben. A községnek előjárósága *Molatinzky* Lajos főszolgabíróval élén, mindent megtesz, hogy a mindenütt megfosszított menekültek a sok veszteséget lehetőleg kárpótolva legyenek. A mélyvállalosságu főbíró és áldottlelkű neje gondoskodásának és széleskörű társadalmi összeköttetésének köszönhető, hogy a Betlehem Kisded meleg ruhácskákkal, különféle kis játékokkal megrakott karácsonyfát küldött a kicsikék leírhatatlan örömeire s annyi székely édesanya könnyének letörlesztésére... Pax hominibus bonae voluntatis!

— **Ha ti azt tudnátok...** A legbolondabb dolog ebben a habórban a divat. Azért bolond, mert olyan „csak azért is”, olyan „trocsem” kifejezés ül hivalkodó ábrázaton. Nyáron, akármilyen kevés és drága legyen a bőr, szárazközépig erő magas cipellőt visel, pedig nem fázik a parányi lába. Telen felcipőben tüpeg és áttört selyem harisnyában, pedig fázhatna a piskóta méretű lépegetője. Ellenben az alig takart özbokák titemes mozgása olyan szepet-visz odább az aszfalton — szegény aszfalt, nagyon kopott már! — akinek harang alakban leomló köpenyének nyakán fülég erő prém van. Pedig a prém nem olcsó. Pedig a régi egészségi szabály azt tartja, hogy a lábat tartsd melegen és a fejet hidegen! — Sőt prém kerül a köpenyre ujja is — uram bocsá! — még az ujjhegyek eldugására is alig elegendes kis zsebek szegésére is.

Felig meztelen lábak és prémezett zsebek. Kimért lisztadag és mérhetetlen húság. Nem tetsző kopálás és örök tetszeni vágyás. Krumpi vacsora és rejeres kalap. Hadifogyói férj bánatos sorvadásának elfelejtése és fiatal segedszolgálatosok csiklandós udvarlása. Ha gavalier, még virágot is küld! Virággal behintet azalea-bokor, buján zsendő orchideák és nárcisok, harangja fosztott városoknak sok harangu gyönyörű virág, szerénytelen-segek tozódásában szerénykedő kis ibolyák a virágkereskedő kirakatában megmondhatnák, hány társuk milyen utra indult el a botból.

Ha ti azt tudnátok...! Hogy milliók mit szenvednek a harcúterem testileg, lelkileg. Hogy Erdélyben százezer és százezer embernek, asszony-nak, gyermeknek nincs betető falatja, nincs fedés hajléka, nincs labellije, nincs változó fehérneműje, mert mindent elvitt, elpusztított a rumuny. Ha ti azt tudnátok, hogy hánnyal didergő, ehese, agyoncsigázott ártatlan erdélyi gyerek és asszony

lenne hetekre boldog egy prémes köpeny prém-jének árán, egy rejeres kalap toldiszenék árán, egy selyem harisnya áttört selymének árán!

Közhuszár Nagy Pál a minap megírta az Estben, hogy mit gondolt rólatok. Ha eddig nem tudtátok volna, tudjátok meg tőle, az ő hangulatos, lelekből fakadt szép verséből, hogy mit gondolnak az erdélyi havas hegyek között, hogy milyen ott az élet.

Azt mondja Nagy Pál verse:

Othoni virágok,
Ha ti azt tudnátok,
Milyen itt az élet,
Mind lehullanatok,
Mind elhervadnátok.

Asszony és lány szeme,
Ha ti sejténetek,
Milyen itt az élet,
Sohas nevetnétek,
Mindig könnyeznétek.

Ti lélekharangok,
Ha ti azt tudnátok,
Hogy egy idő óta
Mennyi az új fejta,
Mindig csejgetnétek,
Mindig temetnétek.

Igen! Ha ti azt tudnátok, de sok könnyet felszárthatnátok és be sok piciny-apró fejával lenne kevesebb az erdélyi temetők egyre sűrűsödő rengetege. Ha ti azt tudnátok!

— **Petroleumrendelet.** Dr. Véghely Kálmán alispán már szétküldte rendeletét a petroleum-fogyasztás ügyében. Az összes községi és városi hatóságok jórészenként állapítják meg egyenként és házartásonként a petroleum-szükségletet, amelyet azután a járások főszolgabíráihoz kell bejelenteni. A szükség megállapításánál elsősorban a közvilágítási célok jönnek tekintetbe, másodsorban az ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági vagy bányászati célok. Az árusítók kijelölt kis- és nagykereskedők, akik a hatóság által kiadott petroleumjegy alapján adhatják csak készletüket. A kiskereskedők ezekkel számol el a nagykereskedőnek, ez viszont a petroleumjegyeket a járási főszolgabíráknak tartozik beszolgáltatni.

— **Karácsonyi ünnepély Kertán.** A kertai róm. kath. elemi népiskola a karácsonyi ünnepély alkalmával növendékei által pástortörteket rendezett orgona-alapja javára. Előadottak a „Betlehem-i baktér” és „Egy keresztény család karácsonyestje.” A sikerről tanuskodik a befolyt 362 K tiszta jövedelem. Ez alkalommal felülfizettek: Baró Watzdorff Konrád 40 K, Töpler Gyula 25 K, Töpler Károly, dr. Magyar Károly, Lukács Imre 10—10 K, Sarlay János 8 K, Schmidt Károly, Falk Andor 5—5 K, Somogyi Lajos, dr. Kis György 4—4 K, Miklós János 3.20 K, Véninger Ignác 3 K, Polgar Mihály, Persaints Laura, Bugledis János 2—2 K. A jószívűségből eredő adományokért hálás köszönetet mond Werner Károly kertai kántortanító.

— **Jelentkeznek a fiatalok.** Az 1915. évi ík t.-c. szerint az 1899. évben született ifjak népfőfelkérésre kötelezettek. Ezeket most országosan felhívják, hogy összeírásuk végett a tartozkodási hely községi előjáróságánál (városi hatóságánál), községeikben a körjegyzőségek székhelyén 1917. január 14—18-ig jelentkezzenek. A Veszpremben tartózkodók a polgármesteri hivatal katonai ügyosztályában tartoznak jelentkezni a hivatalos órák alatt. A jelentkezés alkalmával a népfőfelkérésre kötelezett a netár birtokában levő munkakönyv vagy más, a személyi adatokat feltüntető okmányt igazolásul felmutatni köteles. Az összeírásnál mindenkinnek, aki az 1899. évben született, meg kell jelennie.

— **Színészbiztosítás.** Az Országos Munkásbiztosító pénztár és az Országos Színészegyesület a színházi színész személyzet baleset biztosítására egyetértéssel kötötték. Ebből tudjuk meg, hogy mik a speciális színészi balesetek. Így pl. a rekedtség a színházi alkalmazottak közül a színészeknél előbb és inkább okoz munkakeptelenséget, mint más foglalkozású egyéneknek. De ily eseteknek is különbséget kell tenni az orvosnak a színész speciális foglalkozásához képest. Énekes színészeknél előbb kell rekedtségnek a munkakeptelenséget kimondani, mint pl. társalgó színésznél. Tekintettel kell lenni az orvosnak a színész szerepére is: főszerepet játszó színész is előbb és kisebbfokú megbetegedésnél lesz munkakeptelen, mint egy epizód szerepet játszó színész. A munkakeptelenség tartama is vezérszerepet játszó színésznél tovább tarthat, mint egy mellékszerepet játszó színésznél, mert főszereplő színész csak teljes egészséggel tud játszani. Labsérülés esetén táncoló színészek előbb

és tovább munkakeptelenek, mint más szerepkörű színészek. Ha a színész nő a golyát várja, akkor már sokkal előbb, kevésbé súlyos tünetek mellett is okvetlenül ki kell mondani a munkakeptelenséget és nála nem lehet azzal a megítéléssel eljárni, mint más foglalkozású tagnál (pl. ülfoglalkozású, varrónőnél). Ajakherpes mellett általánosságban dolgozni lehet, fuvóhangszeren játszókna! ugyanez a betegség munkakeptelenséget okoz, mert a hangszernek a herpesz ajakhoz szorítása fájdalmat okoz, a száznak levegővel való felvívása a herpesznek kirepedését és vérzését okozza. — Az ujjknak egészen jelentéktelen sérülése is bizonyos foglalkozásuknál munkakeptelenséget okozhat. Színázai alkalmazottakról lévén szó, éppen a zenekari alkalmazottaknál okozhat, ily jelentéktelen ujjserülés munkakeptelenséget, azoknál ugyanis. kik játéknál az ujjak végét kénytelenek igénybe venni. Zongorán, harfán, vonóhangszeren játszóknak tehát előbb lesznek ujjserülésnél munkakeptelenek, mint pl. a dobos vagy fuvóhangszeren játszóknak.

— **„Királyunk imaja” gyűrűn.** Az Országos Hadsegélyező Bizottság igen izézes gyűrűket hozott forgalomba felelhetetlen jó királyunk, „A király imádkozik”, című közismert képeknek dombornyomásával. A gyűrűk, amelyek ezüstből készülnek és 2 koronáért rendelhetők meg a fent nevezett bizottságnál, már eddig is tetemes összeggel gyarapítottak a hadban elesett katonáink özvegyeinek és árvaik segélyalapját. A bizottság reméli, hogy most, amidőn nemes királyunk eltavozott az élők sorából, nagyközönségünk meg melegbben karolja fel e hazafias vállalkozást, amivel nemcsak a nemes celnak áldoz, de szép emléket szerez magának is.

— **A hivatalos órák rendje.** A kormány tagjai a hivatalok vezetőihez felhívták mezezt, hogy mindazokban az állami és közhivatalokban, amelyekben meg a deklétóti s delutáni hivatalos idő van használatban, az egyfolytában tartandó hivatalos órákat léptessék életbe. A cél az, hogy lehetőleg esti világításra ne legyen szükség s a fűtésnél is nagyobb megtakarítás legyen eszközölhető. A miniszterek elutlják a gyertyával való világítást is. Azoknál a hivataloknál, ahol az esti világítás nélkülözhetetlen, megszabja a világítás maximumát. A fűtőanyag kímélésére különösen felhívja a hivatalfőnökök figyelmét, amennyiben hangsúlyozza, hogy a meglevő készletekkel úgy kell gazdálkodni, hogy a teli hónapok végéig elegendők legyenek s ahol tűzifa beszerezhető, ne vegyék igénybe a szénkészleteket, mert a szén a nagyvárosok fűtésére és világítására szükséges. Veszpremben ez a rendelkezés már majdnem minden hivatalban egyhuzamos rendszert talált.

— **Ami nem hírlapi bitórlás.** Az „Az Est” című napilap 1915. évi július 24-iki számában a „A trónörökös Budapestre jön” címmel megjelent közleményt az „Az Est” kiadás nyomán a „Gy. Híradó” napilapnak budapesti tudósítója távbeszélő útján közölte a „Gy. Híradó”-val, mire ez a hírennek a lapnak ugyancsak 1915. évi július 24-én delután megjelent számában, mint a lap tudósítójának Bécsből küldött jelentése közvettetétt. Az „Az Est” napilap 1915. évi július 24-iki számának címrövidítésén az a kitétel foglaltatik: „Minden közleményünk utánnomása tilos.” Az „Az Est” bitórlás miatt keresetet indított a „Gy. Híradó” ellen. A bíróság elutasította keresetét, mert a keresetre alapul szolgál „A trónörökös Budapestre jön” című közlemény elén az utánnomás tilalma ki nem fejeztetett. Az 1884. XVI. törvények 9. §-ának 2. pontja értelmében ugyanis a szépirodalmi és tudományos dolgozatnak nem tekinthető hírlapi közlemények közül csak a nagyobbak részének szerzői jogi védelemben és ezek is csak abban az esetben, ha a közlemény elén az utánnomás tilalma kifejeztetett. A „Gy. Híradó” által engedély nélkül közvettett tudósítás azonban a hírlapírói feladat és működés szempontjából „nagyobb”-nak nem tekinthető, annak elén az utánnomás tilalma nincs feltüntetve, ezt a hiányt pedig nem pótolja az, hogy a címrövidítés „minden közleményünk utánnomása tilos” kitétel foglaltatik. Az 1884. XVI. t.-c. 9. §-ának 7. pontjában foglalt és verseget megállapító szabály pedig nem lévén kiterjesztően magyarázható, a nem könyvomas „Az Est” című lapban megjelent tudósítások átvételére nem alkalmazható.

— **A fél és negyed kétkoronás bankó.** Az Osztrák és Magyar Bank vezetősége figyelemzett a közönséget, hogy a kétkoronás bankjegyek fél- és negyedrészt január végéig a bank pénztárai még minden levonás nélkül váltják be, azon túl azonban már csak az annak idején közölt költségmegterítés után fogadják el.

— **A városi adóhivatalból.** A városi adóhivatal közteszi, hogy az állandó fizetést, nyugdíjat vagy kegydíjat élvezők IV. osztályu kereseti adó vallomási, valamint a kölcsön-tőkeből eredő jövedelmekre vonatkozó tőkeamatadó vallomások 1917. évi január 20-ig beadandók. Egyben figyelmezteti az ingatlan tulajdonosokat, hogy a bekelezett adósságok kamat terheit az általános jövedelmi potadókba leendő elengedés céljából január 31-ig lehet bevallani.

— **Amnesztia.** A királykoronázás alkalmával adott amnesztia lenyege a következő: 1. Általános kegyelemben részesülnek: a) a három hetet meg nem haladó szabadságvesztés büntetésre vagy kétszáz koronát meg nem haladó pénzbüntetésre a bíróságok által 1917. évi január 1-ig jogerősen elítéltek és b) a hadbavonultak feleségei és özvegyei, amennyiben a fentebbi időpontig három hétnél hosszabb, de hat hetet meg nem haladó szabadságvesztés büntetésre vagy kétszáz koronát magaslabb, de kétszáz koronát meg nem haladó pénzbüntetésre jogerősen elítéltek, ha a büntetendő cselekményt ferjúknek a haboru idején teljesített katonai szolgálat alatt követték el. 2. Amennyiben a szabadságvesztés büntetés, mint főbüntetés mellett mellékbüntetésként pénzbüntetés is szabott ki, úgy ezek a büntetések az általános kegyelemben csak akkor tartoznak, ha a főbüntetésenként kiszabott szabadságvesztés büntetésnek és a pénzbüntetés helyettesítő szabadságvesztés büntetésnek együttes tartama három, illetőleg hat hetet meg nem halad. 3. A hadbavonultak haromtól hat hétig, vagy kétszáz koronától kétszáz koronáig terjedő büntetésre ítélt feleségei és özvegyei az általános kegyelemben részesülnek akkor is, ha az elítéltekük alapjául szolgáit több büntetendő cselekmény egyike ferjúknek a haboru idején teljesített katonai szolgálat alatt követték el, illetőleg a jogi egyseget alkotó bűncselekmény valamelyik tényálladeki ismérve ez alatt az idő alatt keletkezett. 4. Általános kegyelemben nem részesülnek az árdagító visszlések vagy uszora miatt elítéltek és azok, akik előzőleg szabadságvesztés büntetésre jogerősen elítéltek. Az amnesztiát a kir. ügyészségek és járásbírók vezeti eszközlik.

— **A kisczardák termeljenek cikóriát.** A Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület a cikória termelés érdekében mozgalmat indított. Hazafias ok indította az egyesületet arra, hogy a cikória termelést forszírozza, mert ha a jövő termelési évben cikóriát nem termelünk, úgy sem a katonaságnak, sem a polgárságnak nem lesz pótkávé készlete. Kíváncsnak tartjuk, hogy a cikória termeléssel kisczardák is foglalkozzanak, annyival is inkább, mert egy-két holdat családtagjaikkal is könnyen megművelhetnek. A cikória termeléssel igen szép eredménnyel foglalkoznak Mosonszentjánoson a kisczardák. Mosonszentjános kisczardái holdankénti tételekben 250 holdon termelnek cikóriát. A holdankénti átlagtermésük meghaladja a 100 mm.-t és figyelembe véve, hogy ma a Franck-gyár métermázsánként 13 koronáért veszi át a cikóriát, ebből látható, hogy egy m. holdnak 1300 korona a bruttó jövedelme. De nemcsak Mosonszentjánoson, hanem a környéken is nagyban üzik a kisczardák a cikória termelést s ez a vidék körülbelül 1000 holdon termel cikóriát. Tekintettel a gazdák ezen készségére, Franck Henrik Mosonszentjánoson egy pótkávé gyárat épített, amely gyár már 5 éve a legszebb eredménnyel dolgozik. Nagyon kíváncsnak volna, ha a Veszprémmegyei kisczardák is felkarolnák a cikória termelést; nem úgy érjük ezt, hogy egy-két gazda vállalkozna csak a termelésre, hanem a község gazdaközönsége egy értekezleten elhatározná, hogy foglalkozni fog a jövőben cikória termeléssel, elhatározásáról értesítene a vármegyei gazdasági egyesület igazgatóságát, az egyesület azután a termelés tekintetében a legérzékenyebb felvilágosításokat adná. Ahol tehát cikóriát ohajtanak termelni, a kisczardák ezen szándékukat minél előbb jelentsek be a gazdasági egyesületnek, hogy az a kellő intézkedéseket tegye.

— **Országos szénbizottság.** A hivatalos lap legutóbbi száma rendkívül fontos kormányrendelet közli egy „Országos Szénbizottság” alakításáról s az ország területén található szénmennyiség zár alá vételéről. A rendelet a szén-, kősz- és brikettkészletek nyilvántartására Országos Szénbizottságot szervez, amelynek megalakítására majd a kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel együtt fog intézkedni. A bizottság irodája, melyet egy ügyvezető-igazgató vezet, nyilvántartja az összes készleteket, megállapítja

a szükségletet és az elsőrendű közüzemeket biztosításának szem előtt tartásával gondoskodik a készletnek az egyes termelési ágak és a magánfogyasztás között való felosztásáról. A bizottság a készleteket, ha azok egy korábbi rendelet értelmében bejelentés kötelezettsége alá esnek, zár alá veheti és megállapítja, hogy a cégek készleteiből kinek és mennyit adjanak el, de meghatározza azt is, hogy a közhatóságok, közintézetek, közüzemek és ipari vállalatok saját készletükből mennyit használhatnak föl a maguk céljaira. A zár alá vett készlet birtokosa azokat a kötelezettségeit, amelyeket közforgalmu vasutvállalattal — a közuti vasutakat ide nem érve — vagy állami üzemekkel szemben vállalt, zár alá vett készleteiből is köteles teljesíteni, amit be kell jelentenie a bizottságnak. Mindazok, akik nagyban való árusítással foglalkoznak, közhatóságok és közüzemek részére a zár alá vétel időpontjától számított 14 nap elteltéig egyhónapi szükségletnek megfelelő mennyiséget hatósági tanusítvány mellett a bizottság külön engedélme nélkül kiszolgálhatnak. Akik kicsinyben való árusítással foglalkoznak, azok raktáraiban lévő készleteiket zár alá vétel esetében is árusíthatják. Ilyen elárúsítónak kell tekinteni azt, aki legfeljebb ötméterezéses tételek hoz forgalomba. Az Országos Szénbizottság a bejelentett készletnek csak száz mázsát meghaladó részét veheti zár alá. A kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel együtt a bizottság meghallgatása után a szén, kősz és brikett maximális árát is megállapíthatja. A rendelet január 10-én lép életbe és megszögött hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbírsággal büntethetik.

— **Miniszteri rendelet a fürdőkályhák réz anyagáról.** A réz fürdőkályhák rézből készült víztartó-hengereinek hadicélokra való igénybevétele és beszoalgotatását a honv. miniszter elrendelte. Akik ilyen kályhahengereket tartanak, kötelesek azokat az 1917. évi január hó 15-ig az illetékes járási főszolgabíróknak, városokban a polgármesternek bejelenteni. A bejelentésnek tartalmaznia kell a többi között: a birtokos arra vonatkozó kötelező kijelentését, hogy az igénybevett kályhahenger pótlásáról maga kíván-e gondoskodni, vagy pedig annak horganyozott vaslemezéből készült kályhahengerrel természetben való pótlást kívánja-e. Akik természetben való pótlást nem igényelnek, kályhahengereiket az 1917. évi február hó 25-ig a „Magyar szent Korona Országainak Fémközpontja R.-T.”-nak (Budapest, IV. Városház-utca 10. sz.) szabad kézből eladhatják. Ha pedig ezt nem teszik, kötelesek azokat a fent meghatározott határidőig a 4.611. eln. 20-b. 1915. szám alatt kelt rendelettel megalakított és az idezett rendelet szerint illetékes fémárveteli bizottságok címére (Budapest, Lipótvárosi pályaudvar, Pozsony) be-szalítani. Ha a fürdőkályhahenger birtokosa természetben való pótlást igényel, a pénzbeli térítés helyett a pótlásról gondoskodás történik.

— **Érvényben maradnak a postabélyegek.** A kereskedelemügyi miniszter múlt évi szeptember hó 27-én kelt rendeletével jelezte, hogy december 31-ével több fajta postabélyeg és értékkik a forgalomból ki fog vonatni. Ezen rendeletet most f. hó 4-én visszavonták. Ebből kifolyólag a postai igazgató értesíti a közönséget, hogy újabb intézkedésig az eddig forgalomban volt összes postabélyeg, értékkik, hadisegélybélyeg és levelezőlapon továbbra is érvényben maradnak az 50 filléres postabélyegek kivételével. Ez utóbbiakat 1917. január hó 1-ével kezdődőleg bérmentítésre felhasználni nem szabad.

— **Kukoricáarak.** A most érvényben lévő kukoricáarak december 31-ével lejárnak. Január 1-étől kezdve a következő felemelt árak lépnek érvénybe: közönséges és kevert csöves kukorica mázsánként 28 kor. 70 filler, morzsol 36 korona. Fajtengeri csöves métermázsánként 30 kor. 95 fill., morzsol 39 kor. Az emberi táplálkozásra is alkalmas rekivált tengeri 6 koronával többet fizetnek. Az igénybevett csútkért januárban 8 kor. a térítés.

— **Egészségügy az angol hadseregben.** Egy angol újság érdekes adatokat közöl a hadsereg egészségügyéről. Jelzi, hogy Nagybritannia különböző klíma és életheviszonyok között élő hadseregében az egészségi állapotok rendkívüli módon megjavultak. Az adatok 1776 ig visszanyúlhatnak s ezek szerint 1770—1806-ig évente minden 8 katonánál meghalt 1, 1810—12-ig minden 30 katonára, 1830—36-ig minden 72 katonára esett 1 haláleset. 1885-16-ig az egészségi állapot még kedvezőbb, úgy hogy 1913-ban 309 katonára esett 1 halálozás.

— **A környékre is csak három percig lehet telefonozni.** A kereskedelemügyi miniszter a haboru következtében beállott elháríthatatlan forgalmi nehézségek miatt a környékbeli és törvényhatósági távolsági telefon forgalomban váltott beszélgetések időtartamát a helyközi beszélgetések időtartamával egyezően öt perc helyett három percben állapította meg. Ezentúl tehát mindenféle távolsági forgalomban a beszélgetések időegysége, akár nyilvános állomásról kezdeményezett díjköteles beszélgetésről, akár az előfizető állomások között évi átalányösszeg fejében váltható beszélgetésekről van szó, általában három perc.

WELLNER GYULA

készíti a fogtechnika legremekebb alkotásait. VESZPRÉM, Rákóczi-tér 22. Foghuzás. • Műfogak. • Fogtömés.

SULY LÁSZLÓ

biztosítási és bankirodaja
VESZPRÉM, Szabadi-utca 8.

Elfogad

az Első Magyar Általános Biztosító Társaság főképviselőjében élet-, baleset-, járadék-, tűz-, jég- és szavatossági biztosításokat. Takarékpénztári-, gyáripari- és egyéb részvénytársasági, valamint vállalati részvényeket, értékek- és állampapírokat saját számlára vásárol és forgalmi áron elad.

Közelelmezés.

Rendelet a főlség szétosztásáról.

Fővárosi s vidéki lapok egyaránt megemlékeztek az Országos Közelelmezési Hivatal legutóbbi rendeletről, melyet az élelmiszerkészletek arányos elosztása érdekében adott ki.

A rendelet a novemberi és december havi bevallásokat veszi alapul s azt következteti, hogy a beérkezett adatok szerint a háztartásokban és az üzletekben is nem csekély gabona-, liszt-, hüvelyes vetemény-, cukor-, kávé- és burgonyakészlet található. A készletek elosztása azonban aránytalan és egyenlőtlen a magánháztartásokban is, az üzletekben is. Egyesek, úlságosan is el vannak látva, viszont másoknak meg nincs semmijük. Különösen nagy az aránytalanság az egyes kereskedők készleteiben. A feladatok legfontosabbja, hogy ezt a kérdést rendezzék. A készletek összeírása már megtörtént, most csak fel kell dolgozni az összeírás anyagát. Meg kell állapítani a lakosság valódi számát, valamint az összeírt készletek pontos mennyiségét. Az eredmények alapján az egyes vármegyék különböző viszonyaihoz kepest kell megállapítani a fejkvótát. Azután pedig azoknál, kiknek készlete megfelel az egy évi szükségletnek, meg kell hagyni azt, ahol azonban felesleg van, le kell foglalni s azokat a megállapított maximális ár mellett a hatóságok rendelkezésére bocsátani. Az évi szükséglet megállapításánál a családtagok kora is tekintetbe vehető, például kávé a gyermekeknek kevesebb, cukor azonban már több adható, krumpli a munkásnak adandó több, míg a gyermeknek kevesebb. Gondolni kell egyúttal arra is, hogy a kereskedők készleteit is egyenlően, illetőleg arányosan osszák fel. Minden cikkre be kell hozni a jegyrendszert és minden kereskedőt kötelezni kell, hogy árucikkét jegyek ellenében szolgáttassa ki. Azok a háztartások, amelyeknek készletük van, természetesen nem kapnak elemszerjegyeket. Azokat, akiknek háztartásuk nincs, továbbá a vendéglőket és kávéházakat a liszt- és kenyérjegyek elveinek megfelelően kell ellátni a többi elelmiszerrrel is. Külföldi utasítja a hatóságokat, hogy a rendelkezések megtartását szigo-

ruan ellenőrzék és időnként gyakori vizsgálatokat tartanak a háztartásokban. Ne csak a rendőrség ellenőrizzen, hanem az adó- és egyéb illetékek beszedői is. Végül még arról is intézkedik a rendelet, hogy a környékről bejáró népeiséget, amely szükségletét állandóan a városban szerzi be, szintén a városoknak kell ellátniuk élelmiszerekkel.

Maximálták a vaj árát.

A hivatalos lap kormányrendeletet közölt a tehéntej és a tehéntermékek forgalombahozataláról és felhasználásának szabályozásáról. A rendelet mindössze a vaj- és sajtermelés korlátozására, azonkívül a vaj maximális árának megállapítására ad felhatalmazást az országos közlelméző hivatal elnökének, a tej árát azonban nem állapítja meg. Késztelen, hogy a vaj- és sajtermelés korlátozása hozzá fog járulni ahhoz, hogy több tej kerüljön forgalomba, de Budapest és általában a városok nézőpontjából mégsem jelent sokat a rendelet. Ha nincs megállapítva a tej ára, nem változik meg a mai helyzet, amikor a városok egymásra blicálnak és így verik fel a tej árát.

A rendelet szerint a tejszín, (kavetejszín, habtejszín, edes tejfölt, tejsűrű, tejszínhabot.) valamint általában mérsékelten fokozott zsírtartalmú tejet természetben a közvetlen fogyasztás céljára eladni, kiszolgáltatni vagy erre a célra egyébként forgalomba hozni tilos. Az ilyen cikkek, valamint általában a tej felhasználását vagy földolgozását a közlelméző hivatal elnöke a szükséghez képest szabályozhatja.

Azok az egyének, vállalatok, cégek vagy üzemek, amelyek tehénből készült sajt gyártásával iparszerűen foglalkoznak, ha üzemüket 1915. január 1-je előtt kezdték meg ezután is folytathatják azt, de üzemüket a közlelméző hivatal elnöke korlátozhatja. Ha üzemüket 1915. jan. 1-je után kezdték meg, a közlelméző hivatal elnöke által megszabott határidő letelte után csak a közlelméző hivatal elnökének engedelmével és csak az általa megállapított keretek között folytathatják az üzemet. A rendelet életbelépése után új üzem csak a közlelméző hivatal elnökének előzetes engedelmével szabad megkezdni.

A tehénből készült mindennemű vaj és túró maximális árát időről-időre az orsz. közlelméző hivatal elnöke fogja megállapítani.

Az orsz. közlelméző hivatal elnöke, Budapestre nézve már meg is szabta a vaj maximális árát. A vaj maximális ára Budapesten kilónként 12 kor. 80 fillér lesz, vagyis körülbelül 1 koronával olcsóbb a mai árnál. A tej maximális ára ma Budapesten 64 fillér. Tíz liter tej kell egy kiló vaj elkészítéséhez, amíg tehát tíz liter tejet legfeljebb 6 K 40 fillért lehet kapni, addig vaj formájában 12 K 80 fillért, tehát kétszer annyit. Hogy a vajgyártás korlátozása mennyiben fogja eltüntetni ezt a nagy aránytalanságot, azt csak a gyakorlat mutatja majd meg.

Németországban megbukott a középpontosítás. Németország élelmiszerügyi politikájának vezetői immár nyíltan bevallják azt a régi tüköt, hogy a középpontosítás az élelmiszerítés terén is megbukott. A német szövetséges államok kormányai jegyzéket kaptak Batockijól, amely annak az őszinte beismerésről tartalmazza, hogy a centralizáció és az ármáximas teljesen hatástalannak bizonyult a közlelmézésben. A német „diktor” jegyzéke megállapítja, hogy a városok és az ipari vidékek élelmiszerítése csak további gondos és előrelátó intézkedésekkel biztosítható. — Eddig a hatóság gondoskodás a legfontosabb élelmiszerek máximas árának megállapítására, rekvirálására és a közös gazdálkodásra szorítkozott. Ez a könnyen romlandó és nehezebben szállítható tömegcikknek, mint burgonya, hus, vaj és tej, nem bizonyult könnyű feladatnak. Az a kísérlet, hogy a kevesebb gazdag néposztály számára külön árat állapítsanak meg, meghiúsult. Minden máximas ár a közös gazdálkodás nélkül az árat távol tartja a szükséglet helyétől, ha pedig a máximas ár életbe lépése nélkül az áralakulásnak szabad folyást engednek, akkor az áru a nagyobb és a viszonylag nagyobb fizetőképességű városokba özönlik. Ezeket a visszasszágokat — Batocki szerint — úgy lehet korlátozni, ha a városok és egyéb kommunálisok sertszétválását tovább fejlesztik és a termelői szervezetek idejében szállítástervezést kötnék. Ezt különösen a korai burgonyára, főzélékre, káposztára, gyümölcsre, szárnyasra és tejre kell kiterjeszteni. A kényszer sem középpontilag intézve, sem decentralizálva nem vezet eredményre.

Tudakozódás a hadifoglyokról.

A lakosság köréből egyre szaporodnak a kérdézők és panaszok az Oroszországban levő hadifoglyok kedvezőtlen helyzetére vonatkozóan. Ezeket a kérdéseket és panaszokat részben a hadügyminisztériumhoz, részben a Központi Közös Tudakozódó Irodájához, a Hadifoglyok Tudakozódó Irodájához, részben a Vörös Keresztiek különböző helyeihez, a külügyminisztériumhoz és egyéb központi helyekhez intézik.

Ezeknek az iratoknak legtöbbje azt mutatja, hogy a hivatali helyeket illetően, amelyekhez a kérdést intézni kell, azután az arra illetékes hivatali helyek tájékoztatását s a hadifoglyok védelmére vonatkozó tevékenységüket tekintve a közönség körében teljesen hamis nézetek terjedtek el s ezért kívánatosnak látszik ezek végleges helyesbítése.

Különösen ki kell emelni:

A) Az ellenséges külföldön levő hadifoglyok védelmének ügyei a hadügyminisztériumban vannak összpontosítva, idevonatkozó kérdésekben tehát a hadügyminisztérium az egyedül döntő hely.

B) Az ellenséges külföldön levő polgári internáltakat illetően a külügyminisztérium illetékes, anélkül, hogy e kérdésben a hadügyminisztériummal meg egyezése lenne.

C) Hadifogly-ügyekben a hadügyminisztérium hivatalos segédzolgálati helye a Központi Közös Tudakozódó Iroda (a Hadifoglyok Tudakozódó Helye). (Elnökség: Wien, I. Brandsäule 9.)

Ami a Központi Közös Tudakozódó Iroda osztályainak illetékességét illeti, az összeállítás a következő:

1. Aki ellenséges országban levő polgári internáltról fölvilágosítást keres, akinek hadifoglyokra vonatkozó hazassági meghatalmazás, a hadifogly tiszt és tisztjelöltnek rangkimutatása ügyben felvilágosításra van szüksége, vagy aki ellenséges országban levő hadifoglyokról telefonon akar érdeklődni, forduljon a Központi Közös Tudakozódó Irodához, Hadifoglyok Tudakozódó Helye (Wien, I., Fischhof 3. Telefon: 16.567.)

2. Az ellenséges országban levő hadifoglyokról a Központi Közös Tudakozódó Iroda, Hadifoglyok Tudakozódó Helye informál. (Wien, I., Fischhof 3. Telefon: 16.567.)

3. Az ellenséges országban levő hadifoglyok részére pénzküldeményeket a Központi Közös Tudakozódó Iroda, Hadifoglyok Tudakozódó Helye, Pénzkezelőhely (Becs, I., Graben 17. Telefon: 1404) közeviti.

4. Aki az ellenséges országban levő hadifogly vagy polgári internált számára védelmet és segítséget keres, forduljon a Központi Közös Tudakozódó Irodához, Hadifoglyok Tudakozódó Helye, F. osztály (Becs, I., Brandsäule 9. Telefon: 12.617.)

5. Aki a hadifogly részére könyvet akar küldeni, forduljon ehhez a címhez: Központi Tudakozódó Iroda, Hadifoglyok Tudakozódó Helye (Becs, I., Landskrongasse 1. Telefon: 14.460.) vagy: Vörös Kereszt Hadifogly Gyámoltó Bizottsága, Budapest, Üllői-ut 1.

6. Aki az ellenségtől megszállott területen levő állampolgártársaival érintkezni akar (egyelőre csak Olaszországgal lehetséges), forduljon a Központi Közös Tudakozódó Irodához, Hadifoglyok Tudakozódó Helye (Becs, I., Brandsäule 9. Telefon: 12.617.)

7. Aki a nyomozólap segítségével, melyet a külföldre is megküldenek, egy eltűntet keres, forduljon erre a címre: „Suchblatt zur Ermittlung verschollener Krieger im Felde” (Becs, I., Stock-im-Eisenplatz 5. Telefon: 7620 és 10.159), vagy „Katonai Nyomozó Jegyzék” (Budapest, IV., Váci-utca 38.)

D) Más hivatalos helyek, vagy a Vörös Kereszt helyei hadifogly-ügyekkel nem foglalkoznak.

E) Egyes személyeknek avagy egyesületeknek a semleges diplomáciai képviselőkkel való közbejárása egyáltalán megengedhetetlen.

F) A hadügyminisztériumnak a bármely helyen levő hadifoglyok helyzetéről, bármilyen vonatkozásban is, a legfontosabb értesülései vannak, erre a célra egy szervezet áll rendelkezésére, amely minden megközelíthető utat és eszközt felhasznál.

Igen valószínűtlen tehát, hogy magánszemélyek olyan idevonatkozó tényekről szerezzenek tudomást, melyekről a hadügyminisztérium nem tudna, mivel a hadifoglyokról beérkező levelezést cenzurázzák s ezeket is feldolgozzák a hadügy-

minisztérium számára, amelyek alapján a hadügyminisztérium teljes tájékoztatást nyer. Ehhez jönnek még jócskán olyan értesülések is, amelyek magánszemélyeknek egyáltalán nem állhatnak rendelkezésére.

Pályázati hirdetés.

A folyó évi január hó 29-én Szombathelyen kezdődő hat hétig tartó anya- és csecsemővédő női tanfolyamra pályázatot hirdet.

A tanfolyamra való felvételre csakis olyan magyar honos nők pályázhatnak:

a) akik magyarul beszélni és írni kifogástalanul tudnak;

b) a polgári iskola négy osztályát sikeresen elvégezték vagy ennek hiányában a tanfolyamhoz szükséges műveltséggel rendelkeznek;

c) akik erkölcsi kifogás alá nem esnek.

A tanfolyam ingyenes, de a hallgató saját költségén tartja el magát.

A tanfolyam melletti internátusban a belügyminiszter kivételesen megengedheti, hogy az arra rea szoruló és érdemes hallgatók ingyenes ellátást kapjanak, vagy pedig az ellátás helyett pénzbeli segélyben részesüljenek.

A sajtakezűleg írt iskolai és erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérvények folyó hó 20-ikáig a szombathelyi vagy veszprémi gyermekmenhely igazgatóságához adandók be.

Veszprém, 1917. január 5.

Dr. Cseresnyés József,
igazgató-főorvos.

A haboru krónikája.

Január 7. Szövetségeseink megtisztították a vakarenni földnyelvet és Bralia városát megszállottak. Az ellenség a Szeret mögé hátrált. Guliankatól keletrre és Romnicenine Falkenhayn tábornok csapatai áttörték az oroszok erősen kiépített vonalait és szintén a Szeret ellen nyomulnak előre. A Putna és Susita területen a harc állandóan tovább folyik. Kirlibabától északkeletre zászlóaljaink visszaverték egy erősebb orosz támadást. Tegnap több mint 700 foglyot szállítottak be. — Az olasz harctérén nincs jelentős esemény. — Az Ypernhajastól, a Somme két parján és a Champagne és a Maas-arcvonalon egyes szakaszain az esti órákban tüzerharc folyt.

Január 8. Az Erdős-Kárpátokban hó és fagy korlátozza a harci tevékenységet. — Foksanitól keletrre az oroszok tegnap nagyszabású tehermentesítő támadást kíséreltek meg. Obilestitől északra sikerült nemi tért nyerniök, azonban itt is csakhamar fölfogtak az ellenséges támadást. Az ellenség súlyos, veres áldozatain fölül 50 foglyot is vesztett. Coldbach vezérőrnagy magyar és német zászlóaljai az ojtózi-ut mindkét oldalán az ellenség súlyos veszteségei mellett összesen kilenc orosz támadást vertek vissza. — Több órai tűzelőkészítés után angol zászlóalj Arraszitól délre támadtak. A támadás az ellenség súlyos veszteségei mellett összeomlott. — Az olasz harctérén nincs újság.

Január 9. Az ellenséget tegnap Foksaninál újból megvertük. Német ezredek a várostól délre és délnyugatra áttörték az ellenséges vonalakat. Az oroszok az egész harcvonalon meghátráltak. Foksanin ma délelőtt nyolc óra óta a szövetségeseink kezén val. 3910 embert elfogtunk és három ágyút szákmányoltunk. — A Putna és Susita völgyekben ismét hódítottunk ellenséges területet. — Az Yser-arcvonalon, az Ypernhajlásban és a Sommetől északra élénk ágyuharc fejlődött ki.

Január 10. A Foksanitól délkeletre elterülő vidéken az ellenséget a Rimnik torkolatig vetettük vissza. — A nyugati harctérén a jó látási viszonyok mellett a kölcsönös tüzelési tevékenység több helyen élénk volt.

Január 11. A Putna torkolata és Foksanin között az ellenséget a Szeret mögé vetettük vissza. — A nyugati harctérén a harci tevékenység csekély volt.

Január 12. Mackensen vezértábornagy hadcsoportjának körzetében nincs változás. Az ojtózi utól északra magyar, osztrák és német zászlóaljak több orosz állást rohammal elfoglaltak. Ezen a területen tegnap 800 foglyot ejtettünk és hat géppuskát szákmányoltunk. — Az olasz harctérén a helyzet változatlan. — Az Ypern és Bitschaetkőnyökben, az Ancre és a Somme mellett és a Maas mindkét oldalán a tüzéségi és az aknavető harc a nap egyes óráiban jelentékenyen erősödött.

Vennék kis kétszobás

házat

Veszprémben, vagy Almádiban.
Írásbeli ajánlatok a
következő címre kéret-
nek: T. M. Veszprém,
Templom-utca 13. sz.

Anyakönyvi kivonat.

— 1916. december 25-től 1917. január 11-ig. —

Születés.

Feitinger Erzsébet varrónő leánya Erzsébet r. kath. — Sándor Elek máv. kocsirendező és Sall Jolán Margit fia Elek Pál ág. h. ev. — Ticz János házi-szolga és Varga Katalin fia László Károly r. kath. — Vittman Géza kádarmester és Rajmon Erzsébet leánya Margit Erzsébet r. kath. — Vincze János ruhafestő és Töröki Eszter fia Sándor ref. — Matkovich László lapszerkesztő és Mannheim Hermina fiai halvaszülött ikrek.

Halálozás.

Holecz Mária r. kath. 15 hónapos. — Kreisvirth Alicé izr. 1 hónapos. — Opoczki Mária r. kath. 2 hónapos. — Springer Mór géplakatosmester izr. 60 éves. — Bakk Zsigmond földmives ref. 62 éves. — Bokony Ilona r. kath. 2 éves. — Katona Anna r. kath. 2 éves. — Németh Mária Katalin ref. 9 hónapos.

Házasság.

Madlovics József (özv.) nyug. vonatfékező r. kath. és Tamásovics Erzsébet Alojzia varrónő r. kath. — Kramer Henrik kovácssegéd r. kath. és Horváth Rozália varrónő r. kath.

Bakos Kálmán

csemege-, fűszer-, bor- és gyarmatárú-
kereskedő, ásványvíz nagy raktára

VESZPRÉM.

Telefon 55. Sörgöny Bakos kereskedő Veszprém.

Nagy választék

háza- és különleges
Borokban, Pezsgők,
Likőrök, Cognac,
Puncs stb.

Hentesáruk, Sajtok

Briss és Déligyümölcsök,
Befőttek, Gyümölcsíz

Konzervek

Libamáj painok,
Hus- és Halkonzervek

Száritott főzelékek

Főzelékkonzervek
Teasütemények
Háztartási cikkek

Vadlak

Vidéki rendelések azonnal el lesznek intézve

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. ORGONÁK átalakítását és hangolását jutányos árban számítom. Iskolák részére HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben készítek. ZONGORÁK javítását és hangolását úgy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

Alapítottatott 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

a legegyszerűbbtől a legfinomabb
kivitelig minden néven nevezendő

ugymint: röpiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, körle-
velek, hirdetésmények, falragaszok, évi
jelentések, mérlegek, kimutatások,
gyászlapok, rovatolt táblázatok, név-
jegyek, meghívók, eljegyzési és ea-
ketési tudósítások, számlák, címkek,
stb. stb., jutányos árakon számítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére
szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetzés szerint fűzve vagy
bekötve szállíttatnak. Hivatalos le-
veletpapírok és borítékok, okmánybori-
tékek mindenféle alakban és színben.
Egy és négyvonala- csinos víz-gala-
pok, tetzés szerinti mennyi égben. —
Kaphatók a legjobb minőségű fehér
irodai, egyesintén fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61